

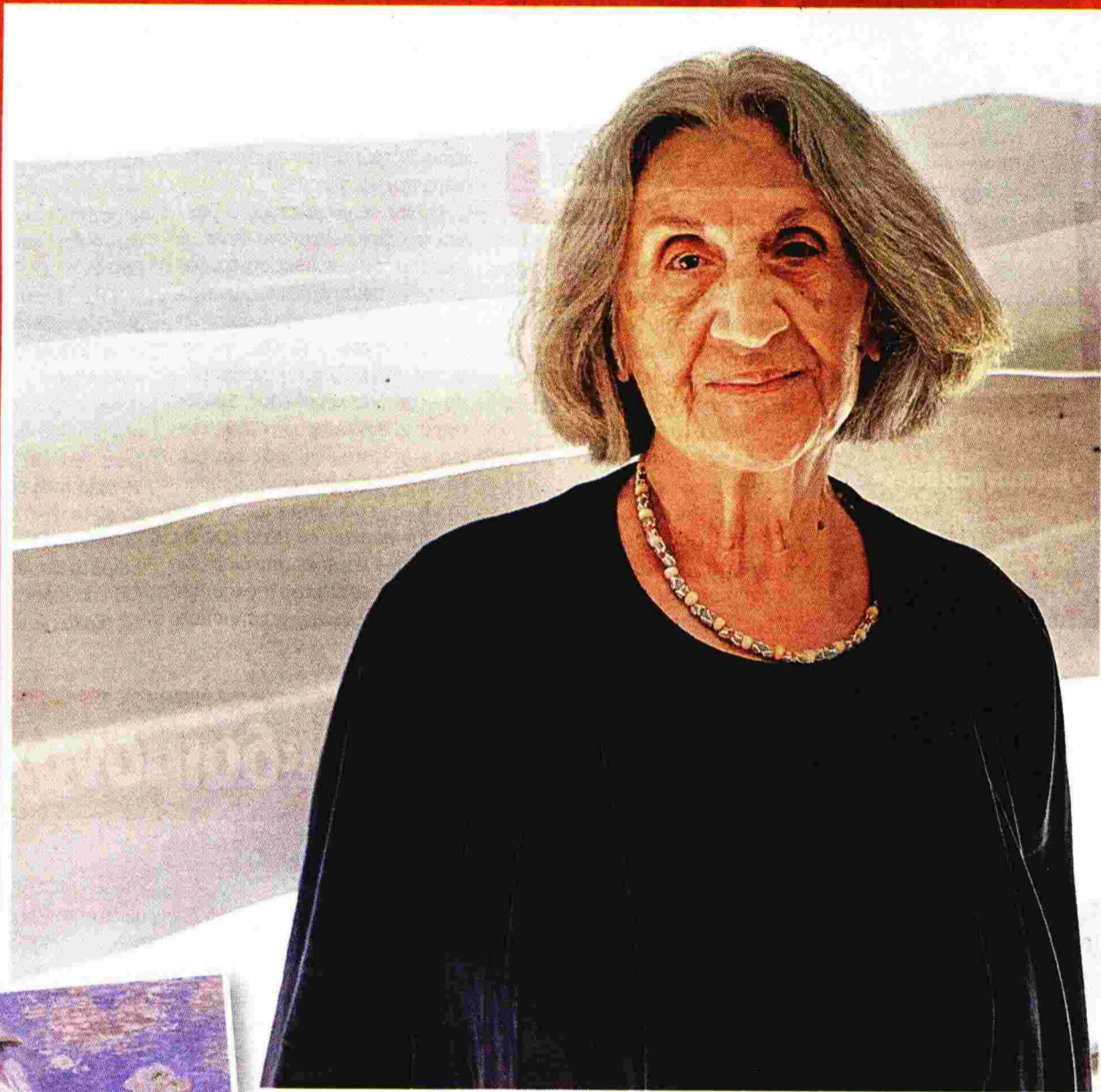
► Του **Γ. Ν. ΠΕΡΑΝΤΩΝΑΚΗ**

Ποια είναι η Αφεντούλα Μπακάλογλου, η νέα πρωταγωνίστρια της Μάρως Δούκα; Είναι η γυναίκα της διπλανής πόρτας ή μια ιδιαίτερη περίπτωση; Είναι μικροαστή ή μεσοαστή; Είναι αριστερών ή δεξιών φρονημάτων; Είναι μορφωμένη ή ημιμαθή; Είναι τίμια κι ευθεία στη συμπεριφορά της ή υστερόβουλη και κρυψίνους;

Ακόμα κι αν ο αναγνώστης βγάλει άκρη στον μικρό λαβύρινθο του εσωτερικού μονολόγου της ίδιας της ηρωίδας, μάλλον δεν θα δώσει σαφή απάντηση σε όλα αυτά τα ερωτήματα. Κι αυτό γιατί η συγγραφέας πετυχαίνει να φτιάξει την ιδανική Ελληνίδα, ιδανική επειδή αντικατοπτρίζει ξεκάθαρα τη μέση γυναίκα της Ελλάδας του 21ου αιώνα, που συναιρεί ετερόκλητα στοιχεία και διακρίνεται από απλές αντιφάσεις, οι οποίες ωστόσο δεν δικάζουν την προσωπικότητά της. Έχει τρία κορίτσια, μεγάλα πια, αλλά πάντα σαν κάθε μάνα διαφωνεί με τις επιλογές τους και μαλώνει μαζί τους, έχει μια άσπονδη φίλη, την Αίθρα, αλλά μέσα της της σέρνει τα εξαμάχια, καθώς τη θεωρεί υποκρίτρια, κάτι που κι η ίδια είναι εν μέρει, έχει σπουδάσει αρχιτεκτονική, αλλά, συνάμα, δείχνει ενίοτε νοοτροπία αγράμματης κυράτσας, θέλει να έχει προσδευτικό προφίλ, αλλά διατηρεί ακόμα συντηρητικές αντιλήψεις και νοοτροπίες...

Όλο το μυθιστόρημα βιδώνεται πάνω στο πρόσωπο της Αφεντούλας Μπακάλογλου, κόρης του Μαλτέζου Καλημέρη. Από το ευφάνταστο όνομά της, που δείχνει ένα κράμα Ανατολής και Δύσης, μέχρι την προσωπικότητά της, που συναιρεί αντιφατικά στοιχεία, η πρωταγωνίστρια απλώνει ένα τεράστιο πλέγμα λεπτομερειών, δεμένων σε ένα καλοούφασμένο ξόμπλι. Ο γραπτός λόγος αντικατοπτρίζει πιο πολύ τον προφορικό με όλες

«Αφεντούλα» is online

ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ

«Πύλη εισόδου»

Μυθιστόρημα

Πατάκης, 2019

Σελ. 333

τις μακροπερίόδους και τα τσαλιμάκια του, με ενδιαθέτους διαλόγους και με ελιγμούς, είναι χειμαρρώδης και μαζί χυμώδης, ρέει αβίαστα, χωρίς να προκαλεί σύγχυση.

Με αυτά και με τούτα, η «Πύλη εισόδου» δεν έχει ενιαία υπόθεση, αλλά αποτελεί τον εσωτερικό μονόλογο για το παρόν και το παρελθόν, μπλεγμένα σε κουβάρι, το οποίο ωστόσο δεν αποβαίνει δυσανάγνωστο. Η σπασμένη σε αναρτήσεις στο facebook, όσο και έντεχνα «αφελής», αφήγηση περιλαμβάνει τη σχέση της πρωταγωνίστριας με τις τρεις κόρες της,

με τον μακαρίτη τον άντρα της, με τον κάτι παραπάνω από φίλο της Αντώνη, με τις φίλες της και με όλα τα ζητήματα που απασχολούν το μυαλό της. Ξαναγράφω ότι το βιβλίο είναι η ηρωίδα του, υπό το πρίσμα της οποίας βλέπουμε τον κόσμο αλλά και την ίδια, που ενσαρκώνει τη μέση Ελληνίδα.

Τελικά, οι αναγνώστες ανακαλύπτουμε ότι είμαστε εγκλωβισμένοι μαζί με την Αφεντούλα στις μυθολογικές αναρτήσεις μιας ας πούμε «Αίθρας» κι έπειτα της Καίτης Καλή. Η Αίθρα γράφει στο facebook για τη δεύτερη, αποδίδοντάς της ένα ψευδώνυμο όνομα αλλά

μένοντας εν γένει κοντά στα πραγματικά της χαρακτηριστικά, κι η δεύτερη αναγνωρίζει στην «Αφεντούλα» τον εαυτό της και συνεχίζει με τον ψευδώνυμο λογαριασμό «Αφεντούλα Κάπα» ένα ποιητικό ξεδίπλωμα όσων σκέφτεται. Παράλληλα, όμως, σε έναν κλειστό λογαριασμό που τον βλέπει μόνο αυτή (εν είδει προσωπικού ημερολογίου) εξηγεί όλο αυτό το παιχνίδι με τα ψευδώνυμα και τις υποψίες της για το ποιος –ίσως η παλιά πραγματική της φίλη Πελαγία;– κρύβεται πίσω από όλα αυτά.

Η Μ. Δούκα ξαναγυρίζει στις καλές της στιγμές με

ένα μυθιστόρημα ειδοολογικών και διακειμενικών αναφορών: από το facebook (παρόλο που φαίνεται μια αμηχανία στη χρήση του και αδυναμία να ξεδιπλώσει πλήρως τη λογική του, τα likes από αγνώστους κ.λπ.) μέχρι τον Ξενοφώντα (η «Κύρου ανάβασις» μετατρέπεται σε «Κυρίας Αφεντούλας ανάβαση») κι από το ημερολόγιο ως την «Παράβαση» της αρχαίας κωμωδίας, που ήταν ένθετο αυτοαναφορικό σχόλιο μέσα στο κυρίως έργο. Μέσα σ' αυτό το χαρμάνι παραδοσιακών και μεταναστερικών στοιχείων, αποδίδεται η θέση της μέσης Ελληνίδας μεταξύ της οικογενειακής και κοινωνικής ζωής διαμέσου της σύγχρονης ψηφιακής τεχνολογίας.

Το ύφος του μυθιστορηματος είναι σύμφωνο με τους κανόνες του εσωτερικού μονολόγου και αποδίδει τον προφορικό λόγο με υποκοριστικά που σταμπάρουν καταστάσεις και πρόσωπα με πνεύμα συμπάθειας ή/και ειρωνείας, και άλλα υφολογικά μέσα. Ανάλογα το λεξιλόγιο, η φρασεολογία και ο τόνος είναι κατάλληλα, για να αναδειχθούν το πρόσωπο της Αφεντούλας κι ο τρόπος με τον οποίο αυτή προσεγγίζει τις περιρρέουσες καταστάσεις.

Συμπερασματικά, η συγγραφέας στήνει ένα μυθιστόρημα μέσα στο μυθιστόρημα, γραμμένο στα χωράφια και στα ψευδώνυμα του facebook, για να επισημάνει πώς ο ψηφιακός κόσμος έρχεται πλέον να προσομοιώσει την πραγματικότητα, να προβάλει τις αβεβαιότητές της και να καταδείξει τις τραγελαφικές στιγμές της σύγχρονης Ελλάδας. Από τον μικρόκοσμο της οικογένειας ως τις ψευδεπίγραφες σχέσεις μέσα στην κοινωνία κι από το άγος της καθημερινότητας μέχρι το βάρος της πολιτικής, η Αφεντούλα κεντά...